

Věc C-45/24

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

24. ledna 2024

Předkládající soud:

Oberster Gerichtshof (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

13. prosince 2023

Žalobce:

Verein für Konsumenteninformation

Žalovaná:

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV

Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) jakožto soud rozhodující o opravných prostředcích „Revision“ [omissis] vydal ve věci žalobce Verein für Konsumenteninformation, 1060 Vídeň, [omissis], proti žalované Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N. V., Nizozemsko, 1182 GP Amstelveen, [omissis], o zaplacení 95,14 eur [omissis], na základě opravného prostředku „Revision“ podaného žalobcem proti rozsudku Landesgericht Korneuburg (Zemský soud v Korneuburgu) jakožto odvolacího soudu ze dne 21. března 2023, č.j. 22 R 37/23f-23, kterým byl pozměněn rozsudek Bezirksgericht Schwechat (Okresní soud ve Schwechatu) ze dne 17. listopadu 2022, č.j. 20 C 232/21 z-1 7, po neveřejném zasedání toto

u s n e s e n í:

I. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 SFEU předkládají k rozhodnutí o předběžné otázce následující otázky:

1. Musí být nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo

významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91, a konkrétně jeho čl. 8 odst. 1 písm. a) vykládáno v tom smyslu, že do ceny letenky, kterou je třeba vzít v úvahu pro účely určení výše náhrady, již má letecký dopravce zaplatit cestujícímu v případě zrušení letu, je zahrnut rovněž rozdíl mezi částkou, kterou tento cestující zaplatil, a částkou získanou tímto leteckým dopravcem, odpovídající provizi osoby, jež jednala jako zprostředkovatel mezi cestujícím a leteckým dopravcem, pokud je leteckému dopravci sice známo, že tato jiná osoba za zprostředkování zpravidla účtuje provizi (poplatek za zprostředkování), jeho výši ovšem v konkrétním případě nezná?

2. Nese břemeno prokázání skutečnosti, že letecký dopravce měl povědomí o provizi, cestující požadující vrácení částky, nebo musí letecký dopravce prokázat, že o provizi nevěděl?

II. Řízení o opravném prostředku podaném žalobcem se přerušuje až do doručení rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce [*omissis*].

O d ů v o d n ě n í:

A. Skutkový stav:

- 1 Cestující měli letenky rezervované prostřednictvím online rezervačního portálu Opodo na lety KL 1840 a KL 743 dne 19. srpna 2020 z Vídně přes Amsterdam do Limy a KL 744 a KL 1847 dne 28. září 2020 z Limy přes Amsterdam do Vídně, které provozovala žalovaná jako letecká společnost. Opodo je cestovní kancelář certifikovaná organizací IATA, která je jako taková oprávněna vystavovat pro žalovanou letenky. Žalovaná spolupracuje se společností Opodo již minimálně deset let. V době rezervace měla žalovaná se společností Opodo uzavřenou smlouvu označovanou jako „Global Incentive“, která stanovila určité odměny pro Opodo jako zprostředkovatele, pokud ta prodala určitý počet letenek žalované. Ve smlouvách IATA ani Incentive nebylo mezi žalovanou a společností Opodo upraveno, zda a v jaké výši může nebo smí společnost Opodo účtovat cestujícím provizi za zprostředkování.
- 2 Cestující zaplatili společnosti Opodo celkem 2.053,48 eur. Žalovaná lety zrušila. Cestujícím byla za letenky vrácena částka ve výši 1.958,34 eur před podáním žaloby. Rozdíl ve výši 95,14 eur představuje poplatek (provizi) za zprostředkování, který účtovala společnost Opodo. Žalovaná konkrétní výši tohoto poplatku neznala.
- 3 Cestující postoupili své nároky na vrácení ceny letenek na žalobce, spolek na ochranu spotřebitelů, který postoupení přijal.

B. Procesní stanoviska účastníků řízení a dosavadní průběh řízení:

- 4 Žalobce se svou žalobou na základě článku 8 nařízení (ES) č. 261/2004 domáhá od žalované částky ve výši 95,14 eur s připočtením úroků. Má za to, že musí být vrácena cena letenek včetně provize. K tomu postačuje, že žalovaná věděla, že je zpravidla účtována provize, a akceptovala určení její výše zprostředkovatelem. Žalovaná tím, že poskytuje své letenky online cestovním kancelářím jako je Opodo, rozšiřuje svůj akční rádius. Bylo by nespravedlivé neuložit jí povinnost vrátit provizi za zprostředkování, zvláště když jí zprostředkování společností Opodo přináší výhody. Z judikatury Soudního dvora Evropské unie nelze dovodit, že podmínkou zahrnutí provize do celkové ceny, která má být vrácena, je, že žalovaná schválila konkrétní výši provize.
- 5 Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Uvedla, že nebyla uzavřena žádná dohoda upravující účtování poplatku za zprostředkování a že jí obecně není známo, zda společnost Opodo takový poplatek požaduje a případně v jaké výši. Žalovaná nikdy neschválila ceny odlišné od ceny letenek, podle judikatury SDEU by takové schválení bylo podmínkou pro to, aby při zrušení letu od ní mohli cestující požadovat také vrácení poplatku za zprostředkování.
- 6 Soud prvního stupně se přiklonil k právnímu názoru žalobce a žalobě vyhověl.
- 7 Odvolací soud se přiklonil k právnímu názoru žalované a žalobu zamítl.
- 8 Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce opravný prostředek „Revision“, v němž navrhuje, aby soud rozsudek pozměnil v tom smyslu, že žalobě vyhová.
- 9 Žalovaná ve své odpovědi na opravný prostředek „Revision“ navrhuje, aby jej soud odmítl, podpůrně, aby mu nevyhověl.

C. Příslušné právní předpisy:

- 10 Článek 2 písm. f), čl. 5 odst. 1 písm. a) a čl. 8 odst. 1 první odrážka nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (dále jen „nařízení o právech cestujících“) zní včetně nadpisů takto:

„*Článek 2*

Definice

Pro účely tohoto nařízení se:

a) [...]

f) „letenkou“ rozumí platný doklad opravňující k přepravě nebo jiné rovnocenné oprávnění v elektronické nebo jiné nehmotné formě, vydané nebo schválené leteckým dopravcem nebo jeho pověřeným zástupcem;

g) [...]

Článek 5

Zrušení

1. V případě zrušení letu:

a) je dotčeným cestujícím nabídnuta provozujícím leteckým dopravcem pomoc v souladu s článkem 8;

b) [...]

Článek 8

Právo na proplacení výdajů nebo na přesměrování

1. Odkazuje-li se na tento článek, je cestujícím nabídnuta možnost volby mezi:

a) – náhradou pořizovací ceny letenky do sedmi dní způsobem stanoveným v čl. 7 odst. 3, a to za část nebo části neuskutečněné cesty a za část nebo části již uskutečněné cesty, jestliže let nadále neslouží účelu vztahujícímu se k původnímu cestovnímu plánu cestujícího, spolu s případným

– [...]“

D. Odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 11 Cílem nařízení o právech cestujících je zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících (první bod odůvodnění). Cestujícím, jejichž lety jsou zrušeny, by mělo být umožněno proplacení jejich letenek nebo využití přesměrování za uspokojivých podmínek a mělo by být o ně v průběhu čekání na pozdější let dostatečně postaráno (bod 13 odůvodnění).
- 12 K naplnění těchto cílů čl. 5 odst. 1 písm. a) nařízení o právech cestujících stanoví, že provozující letecký dopravce v případě neuskutečnění letu, který byl dříve plánován a na který bylo rezervováno alespoň jedno místo („zrušení“; čl. 2 písm. l) nařízení o právech cestujících) nabídne dotčeným cestujícím pomoc v souladu s článkem 8 nařízení o právech cestujících. Článek 8 odst. 1 nařízení o právech cestujících stanoví právo cestujícího si vybrat. Cestující může podle písm. a) první odrážky požadovat náhradu pořizovací ceny letenky.
- 13 Podle čl. 2 písm. f) nařízení o právech cestujících se „letenkou“ rozumí platný doklad opravňující k přepravě nebo jiné rovnocenné oprávnění v elektronické

nebo jiné nehmotné formě, vydané nebo schválené leteckým dopravcem nebo jeho pověřeným zástupcem.

- 14 Soudní dvůr Evropské unie se již ve svém rozsudku vydaném dne 12. září 2018 ve věci *Harms v. Vueling Airlines SA*, C-601/17, zabýval rozsahem nároku cestujících na náhradu podle článku 5 nařízení o právech cestujících ve spojení s jeho článkem 8 ve vztahu k provizi zprostředkovatele. Cestující dotčení v této věci zakoupili letenky prostřednictvím zprostředkovatelské platformy Opodo, stejně jako cestující v projednávané věci. Po zrušení letu vrátil letecký dopravce pouze cenu letenky, nikoliv ale provizi za zprostředkování. Soudní dvůr Evropské unie nejprve obecně připomněl, že nařízení o právech cestujících má za cíl nejen zajistit vysokou úroveň ochrany cestujících, ale také rovnováhu mezi zájmy cestujících a zájmy leteckých dopravců (bod 15). S ohledem na tento cíl je třeba mít za to, „že na provizi, kterou zprostředkovatel získal od cestujícího při koupi letenky, se sice v zásadě pohlíží jako na součást ceny, která se tomuto cestujícímu vrací v případě zrušení příslušného letu, avšak zahrnutí provize musí mít určité meze s ohledem na zájmy leteckých dopravců, kterých se dotýká.“ (bod 16). Z definice letenky v čl. 2 písm. f) nařízení o právech cestujících vyplývá, „že jednotlivé části takové letenky včetně její ceny musí být v případě, že letenka není vydána přímo samotným leteckým dopravcem, v každém případě tímto dopravcem schváleny, a nelze je tedy určit bez jeho vědomí.“ (bod 17). Tento výklad je podpořen judikaturou Soudního dvora Evropské unie, ze které vyplývá, že při částečném vrácení „ceny letenky“ podle čl. 10 odst. 2 písm. a) až c) nařízení o právech cestujících v případě, že letecký dopravce umístí cestující do třídy nižší, než pro kterou byla zakoupena letenka, musí být vzaty v úvahu pouze „nevyhnutelné“ složky uvedené ceny, tj. složky, které je nezbytné zaplatit, aby mohly být jako protiplnění využívány služby nabízené leteckým dopravcem (bod 18). Složku ceny letenky, která je určena bez vědomí leteckého dopravce, totiž nelze považovat za nezbytnou, aby mohly být využívány služby nabízené tímto dopravcem (bod 19). S ohledem na výše uvedené je třeba na otázku odpovědět tak, že nařízení o právech cestujících, a konkrétně jeho čl. 8 odst. 1, písm. a), musí být vykládáno v tom smyslu, „že do ceny letenky, kterou je třeba vzít v úvahu pro účely určení výše náhrady, již má letecký dopravce zaplatit cestujícímu v případě zrušení letu, je zahrnut rozdíl mezi částkou, kterou tento cestující zaplatil, a částkou získanou tímto leteckým dopravcem, odpovídající provizi osoby, jež jednala jako zprostředkovatel mezi cestujícím a leteckým dopravcem, ledaže byla tato provize určena bez vědomí uvedeného leteckého dopravce“. To přísluší ověřit předkládajícímu soudu (bod 20).
- 15 Toto rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie vyjasnilo, že provize za zprostředkování je v zásadě součástí náhrady podle čl. 8 odst. 1 písm. a) nařízení o právech cestujících. Různé možnosti výkladu ovšem otevírá výjimka určená Soudním dvorem EU, že náhrada poplatku (provize) za zprostředkování předpokládá, že tato provize nebyla „určena bez vědomí uvedeného leteckého dopravce“ (bod 20). Otázkou zejména je, jak konkrétně musí být letecký dopravce o provizi co do důvodu a případně i co do výše informován a kdo musí skutečnost, zda letecký dopravce o provizi věděl, příp. nevěděl, prokázat.

- 16 Soudy členských států dosud rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci Harms, C-601/17, prováděly v tomto bodě odlišně (viz k následujícímu rovněž *Degott v Schmid*, BeckOK Fluggastrechte-Verordnung²⁸ Edition [2023] článek 8 bod 4b):
- 17 a) Amtsgericht Eilenburg (Okresní soud v Eilenburgu) například zastával názor, že (rovněž) leteckému dopravci je známo, že zprostředkovatelé letenek za své zprostředkovatelské služby zpravidla účtují provizi, kterou cestující musí zaplatit navíc k ceně letenky poskytnuté leteckému dopravci, aby mu zprostředkovatel letenku vystavil, resp. vydal. Tímto postupem letecký dopravce konkludentně vyslovil svůj souhlas tím, že své lety nabídl k prodeji na zprostředkovatelské platformě prostřednictvím zprostředkovatele. Není nezbytné, aby letecký dopravce znal konkrétní výši provize účtované zprostředkovatelem v každém jednotlivém případě. V rámci spravedlivé rovnováhy zájmů musí naopak postačovat, že letecký dopravce měl povědomí o tom, že je provize za zprostředkování vůbec účtována (Amtsgericht Eilenburg [Okresní soud v Eilenburgu] 14.5.2021. 2 C 706/20 = BeckRS 2021. 12201).
- 18 b) Amtsgericht Frankfurt am Main (Okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem) uvedl, že s přihlédnutím k rozsudku Soudního dvora Evropské unie vycházel z toho, že v zájmu zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů příslušný letecký dopravce zásadně musí provize vrátit. V tom případě ale nemůže být zamýšleno, že se letecký dopravce může odvolávat na neznalost, jestliže se znalostí konkrétních účtovaných provizí vědomě vyhýbá (Amtsgericht Frankfurt am Main [Okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem] 13.7.2021, 31 C 736/21 [96], zveřejněno na dejure.org).
- 19 c) Amtsgericht Köln (Okresní soud v Kolíně nad Rýnem) k námitce letecké společnosti, že provize byla stanovena bez jejího vědomí, konstatoval, že je nasnadě, že zprostředkovatel zájezdů podnikající na trhu požaduje za výkon své činnosti provizi. Důvod, proč by letecká společnost neměla tento poznatek mít, není zjevný a letecká společnost to ani dostatečně neprokázala. Není relevantní, že letecká společnost případně předem neznala konkrétní částky poplatku za zprostředkování. Z rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie nevyplývá, že je nezbytná znalost přesné výše, zvláště když by v tom případě obecná povinnost nahradit provizi vyplývající z čl. 8 odst. 1 nařízení o právech cestujících, jak ji konstatoval Soudní dvůr Evropské unie, vyzněla naprázdno a letecká společnost by v tomto případě mohla tuto povinnost obcházet vhodnými opatřeními (Amtsgericht Köln [Okresní soud v Kolíně nad Rýnem] 17.11.2021. 117 C 128/21 = BeckRS 2021, 47798).
- 20 d) Landgericht Landshut (Zemský soud v Landshutu) zastával s odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie v případě letecké společnosti, která nemá vliv na to, zda a v jaké výši zprostředkovatel, kterého si vyberou cestující, vybírá provizi, která ale „vědomě a úmyslně – aniž by bylo zapotřebí dalšího povolení –

umožní prodej svých letenek zprostředkovateli zájezdů z globálního rezervačního systému s vědomím, že tito zprostředkovatelé zájezdů letenky prodávají konečným zákazníkům za ceny, které sami stanoví“, názor, že znalost konkrétní výše poplatku za zprostředkování, kterou zprostředkovatelé zájezdů účtují, není nezbytná (Landgericht Landshut [Zemský soud v Landshutu] 3.12.2021, 14 O 2303/21 = BeckRS 2021, 55342).

- 21 e) Oberlandesgericht München (Vrchní zemský soud v Mnichově) ve svém rozhodnutí o odvolání proti výše uvedenému rozsudku Landgericht Landshut (Zemský soud v Landshutu) naproti tomu z výkladu Soudního dvora Evropské unie ve věci *Harms* dospěl k závěru, že „rozhoduje konkrétní povědomí leteckého dopravce o tvorbě ceny prodané letenky“. Na rozdíl od tvrzení Landgericht Landshut (Zemský soud v Landshutu) nepostačuje abstraktní, leteckým dopravcem akceptovaná možnost nebo pravděpodobnost poplatku vybíraného zprostředkovatelem zájezdů ve výši, kterou letecký dopravce nezná. Pouze v rozsahu, v němž má letecký dopravce poznatky o tom, že se jím placená provize resp. poplatek za zprostředkování vybíraný zprostředkovatelem zájezdů s jeho vědomím projeví v ceně letenky, lze považovat za logické, že tyto částky musí být proplaceny jako část ceny letenky při zrušení letu. V opačném případě je logické, že poplatky za zprostředkování nejsou považovány za součást ceny letenky, protože je to právě cestující, kdo při rezervaci letenky využil služeb zprostředkovatele, takže výběr poplatků za zprostředkování je zásadně součástí tohoto smluvního vztahu (Oberlandesgericht München [Vrchní zemský soud v Mnichově] 20.7.2022, 20 U 8835/21e = BeckRS 2022. 17623).
- 22 Rovněž v projednávané věci je výklad rozsudku Soudního dvora Evropské unie předchozími soudními stupni odlišný. Zatímco soud prvního stupně nepovažuje za nezbytné, aby letecký dopravce znal konkrétní výši provize, zastává odvolací soud názor opačný.
- 23 Podle názoru senátu je nezbytné, aby tuto otázku vyjasnil Soudní dvůr Evropské unie a do budoucna tak bylo zajištěno jednotné používání jeho rozsudku přijatého ve věci *Harms* soudy členských států. Podle senátu je přitom nasnadě, že letecký dopravce nemůže namítat, že neznal konkrétní výši provize, pokud tato provize nebyla nezvykle vysoká, což by musel prokázat letecký dopravce. Skutečnost, že letecký dopravce musí vycházet z toho, že podnikající zprostředkovatel letenek, s nímž spolupracuje, obvykle pracuje pouze za zprostředkovatelskou provizi, je nasnadě.

Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soudní dvůr)

Vídeň, dne 13. prosince 2023

[omissis]